

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Safsfjord

Emne: Lauving

Bygdelag: Borgårdene

Oppskr. av: M. Myklebust

Gard: Renså

(adresse): Renså fr. Torik

G.nr. 80

Br.nr. 8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Fel annet brev om tilleggspør har jeg ment at bygda her er en sjøbyggd. Det er derfor lett å komme til fjara og sjøen. Derfor har det mest av tilleggspørst vært hentet derfra, så lauving har ikke vært drevet så intenst som i innlandsbyggdene. Her på gården (Renså) er det full slutt med sankning av lauv, men det sankes nok en del lauv på andre gårder i herredet.
2. Stær forandring i måten å sankt lauv på fra gamle tider til nå kjennet en ikke til.

A Lauv som råspes av træne.

1. Som ment er det bare noen få i bygda som erna drivt på med lauving. Lauvet regnes bare som hjelpefor. Under siste verdenskrig var nok så mange som lauvel i bygda, men ikke her på denne gården. Her brukes mest selulosefor som tilleggspør. Lauvinga har en sluttet med etter at en tørke å gjødsle

heimmarke bore.

2. Lauving brukte en helst å begynne med etter slått. Det var helst bjørk- og oldelauv en sanket. Navnet på arbeidet var: å lauve-lauving.
3. En brukte bare almindelig tollekniv. En skav sidegreinene av mindre busker eller av busker som var hogd ned til brennevud. Ask finnes ikke her. Det var sjelden en rispet lauv avbranne. Det var helst skikke å skjære de tykke greinene med lauv på. Disse greinene ble bundet sammen i fasselige bunter som man kaller kjerner, ikke kjerner.
4. Som før nevnt kan en ta lauv både av rodfaste trær og av nåletrær. Kyllétrav er ikke kjent her.
5. En bær lauvkjernene heim helst på ryggen. Det lauves nemlig ikke i så stor mengde at en trenger å kjøre heim. Kjernene blir lagt opp på hjelle på låven eller tungt i rad på låveneggen helst inne så langt plass tillater. Noen lauvhejer har ikke vært brukt, heller ikke lauvstekt. Lurlauv er heller ikke kjent her.
6. Kjernene blir båret heim straks de er laget og tørket på låven. Noen beslekt størrelse på børenes vel

en ikke om. Lauvdugnad har ikke
de vært brukt her.

7. Lauv bli tatt av trav både i inne
mark og utmark, i utmark helst
av trav som bli hogd ved til nyt.
Det er helst kvinner og barn som
brukke å lauve.

8. Som før nevnt kunne en legge
lauvkjimplene på hjell på låven,
men det kunde også at en la kjim-
lene under høyet hvis en lauvet
hidig. En kan som nevnt henge
kjimplene langs låveveggen så
langt det er plass. Lauvkjimler gir
en helst til kyr, men også til
sauv og giter. Noen regel for
hvor mange ganger om dagen
og hvor mange kjimler hver
skulle ha, har en ikke hatt
her. Men de gamle regnet at
100 kjimler skulle svare til et
saufo, og 6 sauer å til likt med
ei ku, så kua skulle altså ha
600 kjimler som således ble reg-
net for et kufos.

9. En brukte helst å lage kjimler av
seljlaup og rognelauv. På går-
den i Luebakken i Rostafjord bruk-
te en å slå bregner (blom) opp
i fjellet. Så højet en bregnene.
Når så blomen (bregnene) var
tørket og kjørt heim, skav en
seljebulsker og laget kjimler, og
disse ble da højet i de samme

4
4
lesjeme.

10. Blom vokser ikke her.

11. Noen utpreget felleslauving er ikke kjent her, men det var jo almindelig lauvsaubin-
gen foregik av alle på sam-
me tid, og lauvinga foregik på hver sine leiger. Da lauving ikke foregik i slike stor mengde, var her ingen regel for hvor lenge i snellom en lauvet på hver plass. Heller ikke var det noen fast regel hvor lenge lauvinga skulle stå på.

B. Luv som rakes sammen på bakken.

1. Luv som rakes, kalles rakeluv. Noe annet navn brukes ikke her.
2. Luv av bjørk, alder, selje og rogn.
3. Luvet ble raket sammen med en almindelig rive, men ikke med hendene.
4. Luvet ble støppet i sekker og kjøt, båret eller ført heim i båt. Rakinga foregik oftest etter en tørr vind - helst Østavind.
5. Rakinga ble oftest utført av kvinner og barn.
6. Luvet ble ofte oppbevart i en soal eller annet like rom ved sida av trøyhuset.
7. Luvet ble blannet sammen med kokt løyping eller tang, helst i sørpet sø.

8. All slags lauv ble affest blannet sammen under rettinga. Derfor var det ikke noe bestand av lauv som bruktes til de forskjellige skulpturer.
9. Olderlauv, rognelauv og seljes lauv ble regnet for å være best.
10. Rakelauv ble regnet som nød-
fôr. På enkelte gårder dro en på med rakelauv og så under siste verdenskrig, men på de fleste gårdene har det ikke vært brukt å rake lauv på de siste 30-40 år.

3412

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING